DAGVLINDERS, LIBELLEN & SPRINKHANEN

IN DRIE RAPPORTAGEGEBIEDEN IN GELDERLAND

Resultaten SNL veldinventarisatie in 2020

In opdracht van Provincie Gelderland

Datum: 11 maart 2021

NATUURBALANS – LIMES DIVERGENS BV

adviesbureau voor natuur & landschap

Radboud Universiteit, Toernooiveld 1
Postbus 6508, 6503 GA Nijmegen

T (024) 352 88 01

info@natuurbalans.nl
www.natuurbalans.nl

DAGVLINDERS, LIBELLEN & SPRINKHANEN

IN DRIE RAPPORTAGEGEBIEDEN IN GELDERLAND

Resultaten SNL veldinventarisatie in 2020

In opdracht van: Provincie Gelderland

11 maart 2021

NATUURBALANS – LIMES DIVERGENS BV
adviesbureau voor natuur & landschap
Radboud Universiteit, Toernooiveld 1
Postbus 6508, 6503 GA Nijmegen
T (024) 352 88 01
info@natuurbalans.nl
www.natuurbalans.nl

Colofon

© 2020 Natuurbalans - Limes Divergens BV / Provincie Gelderland

Tekst en samenstelling: Peter Hoppenbrouwers.

Uitvoering in het veld: Peter Hoppenbrouwers.

Foto's: Peter Hoppenbrouwers.

Projectnummer: 20-053

In opdracht van: Provincie Gelderland.

Wijze van citeren: Hoppenbrouwers P.M.W., 2020. Dagvlinders, libellen & sprinkhanen in drie rapportagegebieden in Gelderland. Resultaten SNL veldinventarisatie in 2020. Bureau Natuurbalans - Limes Divergens BV, Nijmegen.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Natuurbalans-Limes Divergens BV noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Natuurbalans-Limes Divergens BV is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Natuurbalans-Limes Divergens BV. De opdrachtgever vrijwaart Natuurbalans-Limes Divergens BV van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Natuurbalans - Limes Divergens BV is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Natuurbalans-Limes Divergens BV is gecertificeerd door EBN Certification en voldoet aan de eisen gesteld in de norm ISO 9001:2015.

INHOUD

1 INLEIDING 5

2 METHODEN 7
2.1 Onderzoeksgebied 7
2.2 Soorten en veldbezoeken 7
2.3 Weer 8
2.4 Dekking, tijdsbesteding en werkwijze 8

3 RESULTATEN EN DISCUSSIE 10

4 RESULTATEN PER RAPPORTAGEGEBIED 12
4.1 Driesprong (38) 13
4.2 Betuwe-west (67) 15
4.3 Rijk van Nijmegen (87) 17

5 SAMENVATTING EN CONCLUSIE 24
5.1 Samenvatting 24
5.2 Foutendiscussie 24
5.3 Beheer- en inrichtingsadviezen 25

1 INLEIDING

Achtergrond
Monitoring van plant- en diersoorten is een verplicht onderdeel van het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Resultaten van gebiedsdekkende inventarisaties van dagvlinders, sprinkhanen en libellen zijn bovendien goed bruikbaar bij natuurbeheer. Genoemde soortgroepen zijn indicatoren voor de kwaliteit van gebieden. Aan de hand van de presentie en talrijkheid van soorten en individuen kan informatie worden verkregen over de kwaliteit van beheer, abiotiek en biotische structuur op micro- en mesoschaal. Genoemde soortgroepen vormen daarbij een belangrijke aanvulling op gegevens over andere soortgroepen, zoals planten (doorgaans indicatief op een kleiner schaalniveau) en broedvogels (indicatief op een hoger schaalniveau).

Aanleiding
Vanuit het SNL wordt één keer per zes jaar een monitoring van soorten vereist die aansluit bij de zesjarige cyclus waarmee binnen SNL de kwaliteitsklassen van de beheertypen worden bepaald.

Probleemstelling
Een actueel overzicht van het voorkomen van dagvlinders, libellen en sprinkhanen in het onderzoeksgebied ontbreekt.

Opdrachtformulering
Bureau Natuurbalans - Limes Divergens BV heeft in 2020 in opdracht van de provincie Gelderland een inventarisatie uitgevoerd naar het voorkomen van dagvlinders, sprinkhanen &krekels en libellen in 3 SNL-rapportagegebieden (8,4 ha).

Conform de opdrachtformulering zijn de beheertypen, waarvoor een inventarisatie van insecten volgens SNL verplicht is, dekkend gekarteerd (minimaal 90% van de hectarehokken).
Naast de SNL-kwaliteitssoorten zijn alle overige soorten dagvlinders, sprinkhanen & krekels en libellen geïnventariseerd, conform de methodieken uit het SNL-protocol.

Doelstelling
Doel van de inventarisatie is het verkrijgen van een actueel en zo volledig mogelijk verspreidingsbeeld van soorten, waarmee vanuit de SNL een kwaliteitscontrole kan worden uitgevoerd. Daarnaast dient de inventarisatie de informatiebehoefte voor planning en evaluatie van beheer.

Rapportage
In voorliggende rapportage worden de resultaten van deze inventarisatie gepresenteerd in de vorm van verspreidingskaarten, begeleid door een beschrijving van de onderzoeksmethode en een korte toelichting van ten minste de waargenomen SNL-kwaliteitssoorten, Rode Lijstsoorten en interessante soorten (niet SNL/Rode Lijst).

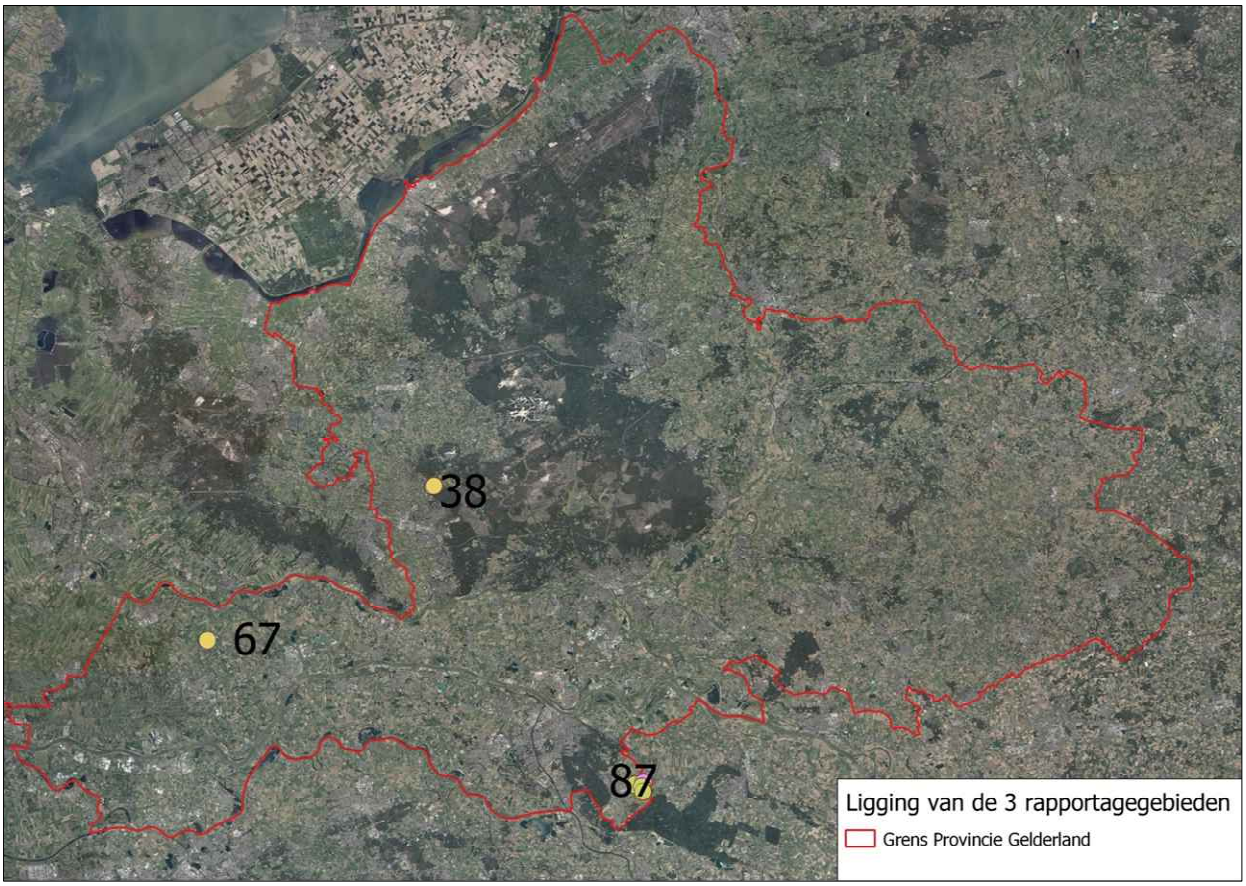

Figuur 1. Ligging van de geïnventariseerde gebieden met nummers van de 3 rapportagegebieden.

2 METHODEN

2.1 ONDERZOEKSGEBIED

Het onderzoeksgebied omvat 3 SNL-rapportagegebieden (figuur 1). Totale oppervlakte is 8,4 ha.

Tabel 1: Gebieden en rapportagegebieden met beheertypen en oppervlakten. Rapport is SNL-rapportagejaar. Onderzochte insectengroepen: **D**agvlinders, **L**ibellen, **S**prinkhanen.

GEBIED	NAAM RAPPORTAGEGEBIED	RAPPORT	NX	BEHEERTYPE	MONITOREN	OPP HA
38	Driesprong	2021	N12.02	Kruiden en faunarijk grasland	**D**	1,56
67	Betuwe-west	2021	N12.02	Kruiden en faunarijk grasland	**D**	0,66
87	Rijk van Nijmegen	2021	N12.02	Kruiden en faunarijk grasland	**D**	0,78
87			N10.01	Nat schraalland	**D S**	5,31
87			L01.01	Poel en kleine historische wateren	**L**	0,07
				Totaal		8,4

2.2 SOORTEN EN VELDBEZOEKEN

Soorten en aantal ronden
Alle soorten dagvlinders, libellen en sprinkhanen zijn geïnventariseerd[1]. De inventarisatie vond plaats in drie gebiedsdekkende ronden.

Planning van de ronden
De planning van de veldbezoeken vond plaats op basis van de activiteitsperioden van de bijzondere soorten en soortgroepen genoemd in tabel 2. Genoemde soorten zijn de meest bijzondere van de SNL-soorten en gelden als referentie voor de planning. De overige SNL-soorten hebben een activiteitsperiode die valt binnen die van de genoemde soorten en zullen dus binnen een geschikte periode geïnventariseerd worden.
De piekactiviteit van genoemde soorten komt uit de vliegtijdentabel van de Vlinderstichting.

Tabel 2: Soorten die leidend zijn voor de planning van de veldbezoeken. Gegevens over de piek van de activiteitsperiode zijn afkomstig van de vliegtijdentabel van de Vlinderstichting.

soort	piek activiteitsperiode	ronde nummer
groentje	eind mei	1 midden - eind mei
bruine vuurvlinder	eind mei	1 midden - eind mei
bruin blauwtje	eind mei	1 midden - eind mei
bont dikkopje	eind mei	1 midden - eind mei
groot dikkopje	eerste week juli	2 eerste week juli
heideblauwtje	eerste week juli	2 eerste week juli
sprinkhanen	augustus	3 half juli - begin augustus

Eerste ronde
De eerste ronde vond plaats midden mei. Belangrijke doelsoorten tijdens deze eerste ronde waren bruin blauwtje en vroege libellensoorten.

[1] Er is een aantal, algemeen voorkomende groepen van soorten die zoveel tijd in beslag zouden nemen dat deze niet allemaal genoteerd worden. Het gaat om de witjes (met name klein geaderd witje en klein koolwitje) en de rode heidelibellen (bloedrode, steenrode en bruinrode heidelibel). Van deze soorten wordt volstaan met plaatselijke steekproeven. De waarnemingen worden genoteerd als "witje spec" en "heidelibel spec").

Tweede ronde
De tweede ronde is uitgevoerd op basis van de vliegtijd van de SNL-soorten heideblauwtje en groot dikkopje, opdat in elk geval deze soorten optimaal geïnventariseerd zijn. De tweede ronde is uitgevoerd in juni.

Derde ronde
De derde ronde is uitgevoerd in eind juli, begin augustus, wanneer de tweede generaties van veel vlindersoorten actief zijn, vrijwel alle zomerlibellen volop vliegen en sprinkhanen volop actief zijn. De derde ronde is nader afgestemd op activiteitsperioden van soorten die verwacht worden, maar tijdens de eerste twee ronden mogelijk zijn gemist. Door het aanhoudende warme weer is deze vroeger uitgevoerd.

2.3 WEER

De exacte bezoekdata zijn afgestemd op de juiste weersomstandigheden en tijd op de dag om insecten te inventariseren. De weersomstandigheden tijdens de veldbezoeken zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Datums van veldbezoeken en heersende weersomstandigheden in 2020.

Weergegevens zijn afkomstig van weerstation Deelen (knmi.nl). T (^{o}C): max. temperatuur; Bewolking / bedekking: in achtste bedekkingsgraden; Wind: gemiddelde windsnelheid in Bft.

Ronde	Datum	T (^{o}C)	Bedekking	Wind (Bft)
1	10-05-20	24,1	7	3
	11-05-20	14,0	4	4
	27-05-20	22,3	5	3
2	12-06-20	27,3	5	3
	20-06-20	21,7	4	2
	27-06-20	27,2	7	3
3	15-07-20	23,0	6	2
	21-07-20	21,5	2	2
	28-07-20	21,6	7	3
	04-08-20	22,4	5	2
	10-08-20	24,2	6	2

2.4 DEKKING, TIJDSBESTEDING EN WERKWIJZE

De beheertypen waarvoor insecten volgens SNL kwalificerend zijn dekkend geïnventariseerd. Dit betekent dat uiteindelijk ≥ 90% van de ha-hokken gedekt is (cumulatief). De vindplaatsen zijn, gezien de veelal beperkte omvang van de verschillende percelen, op de exacte vindplaats met GPS ingemeten.

Voor dagvlinders, libellen en sprinkhanen ongeschikte of zeer marginale locaties zijn niet of zeer extensief bezocht; locaties met interessante geschikte omstandigheden voor bijzondere

soorten vaker, tot drie keer. Het beeld na de inventarisatie moet zijn, conform de SNL-methodiek, dat 50% van de hectarehokken is bezocht (cumulatief).

Bij het veldwerk is extra aandacht besteed aan randzones, overgangen en bijzondere vegetaties. Voor de inventarisatie van libellen zijn de oevers van interessante aanwezige wateren langsgelopen.
Naast de locatie zijn per waarneming aanvullende gegevens genoteerd: aantal getelde of geschatte exemplaren en indicaties voor zekerheid voortplanting bij libellen. De aantallen exemplaren worden onder de 10 geteld, en daarboven geschat op afgeronde getallen.

Dagvlinders en libellen zijn op zicht gedetermineerd, deels met een verrekijker. Vangsten zijn vrijwel nooit noodzakelijk geweest. In geval van schaarse en moeilijk determineerbare soorten is fotografisch bewijs verzameld.

Sprinkhanen zijn in verreweg de meeste gevallen op gehoor gedetermineerd, ondersteund met een bat-detector (struiksprinkhaan) en aangevuld met zichtwaarnemingen. Zichtwaarnemingen zijn belangrijk in geval van bijvoorbeeld schavertje (zingt zacht, maar heeft een duidelijk habitat en is goed zichtbaar).
Naast de locatie is per waarneming het aantal getelde of geschatte exemplaren genoteerd. Bij de libellen zijn bovendien de indicaties voor zekerheid van voortplanting en aanwezigheid van populaties genoteerd: verse imago's, tandems en/of ei-afzet. De status van een soort met betrekking tot voortplanting kent vier categorieën:

1. Zekere voortplanting ter plaatse: voortplanting is bepaald als zeker op basis van waarneming(en) van larven, exuviae en/of vers uitgeslopen imago's.
2. Mogelijke voortplanting ter plaatse: waarnemingen van eiafzet en/of tandem/ paringswiel.
3. Voortplanting onbekend: alleen imago's waargenomen.
4. Zwerver: soort waarvan het vrijwel zeker is dat er geen sprake is van voortplanting, omdat geen geschikt habitat aanwezig is. Bijvoorbeeld een weidebeekjuffer bij een zuur ven.

3 RESULTATEN EN DISCUSSIE

De inventarisatie in 2020 heeft een soortenlijst opgeleverd met:

- 23 dagvlindersoorten, waarvan 9 SNL-kwaliteitssoorten;
- 28 libellensoorten, waarvan 4 SNL-kwaliteitssoorten;
- 19 sprinkhaansoorten, waarvan 2 SNL-kwaliteitssoorten.

Tijdens de inventarisatie zijn van bovengenoemde soortgroepen 415 records (stippen) verzameld en 2647 individuen (Tabel 4). Van de SNL-Kwaliteitssoorten, Rode Lijst-soorten en enkele interessante (niet SNL/Rode Lijst) soorten (tabel 4) zijn verspreidingskaarten opgenomen in hoofdstuk 4 'Rapportagegebieden'.

Tabel 4: Aangetroffen soorten dagvlinders, libellen en sprinkhanen in de 3 SNL-rapportagegebieden in 2020. SNL-SOORT: **blauw**, kwaliteitssoort in één of meer SNL beheertypen. SNL-SOORT: SNL kwaliteitssoort voor hier aangegeven beheertype(n). RODE LIJST: status rode lijst (Bedreigd, Gevoelig, Kwetsbaar).
N2000: Habitatrichtlijnsoort cf de genoemde bijlage / typische N2000-soort voor vermeld habitattype.

GROEP	SOORT	N RECORDS	N AANTAL	SNL-SOORT	RODE LIJST	NATURA 2000
DAGVLINDERS	atalanta	3	3			
	bont zandoogje	4	7			
	bruin blauwtje	4	5	N08.02, N08.04, N11.01, N12.01, N12.02	Ge	H2130A
	bruin zandoogje	25	316	N12.01, N12.02		
	citroenvlinder	1	1			
	dagpauwoog	3	4			
	eikenpage	3	3			H9190
	groot dikkopje	9	21	N06.04, N12.02	Ge	
	groot koolwitje	2	2			
	hooibeestje	34	108	N07.01, N11.01, N12.01 N12.02, N12.03		
	icarusblauwtje	16	44			
	klein geaderd witje	2	3			
	klein koolwitje	7	23			
	kleine parelmoervlinder	1	1	N08.02, N08.04, N12.02	Kw	H2130A, H2130B
	kleine vos	1	1			
	kleine vuurvlinder	12	18	N12.01		
	koevinkje	8	49	N12.03		
	koninginnenpage	1	1	N12.01		
	koolwitje spec.	1	3			
	landkaartje	2	2			
	oranje zandoogje	6	19		Ge	
	oranjetipje	3	5			
	zwartsprietdikkopje	8	69	N12.01, N12.02, N12.03		
LIBELLEN	azuurwaterjuffer	18	383			
	blauwe breedscheenjuffer	1	1			
	bloedrode heidelibel	7	17			
	bruine glazenmaker	3	3			
	bruine winterjuffer	4	6	N06.05	Be	
	bruinrode heidelibel	9	36			
	gewone oeverlibel	16	66			

	gewone pantserjuffer	6	8			
	glassnijder	1	1	N05.01, N05.02, N06.05	Kw	H3150
	grote keizerlibel	15	22			
	grote roodoogjuffer	1	1			
	kleine roodoogjuffer	2	18			
	koraaljuffer	1	2	N06.03, N06.05, N06.06		
	lantaarntje	13	105			
	paardenbijter	2	2			
	platbuik	6	13			
	smaragdlibel	1	1			
	tangpantserjuffer	3	6			
	tengere grasjuffer	7	32			
	tengere pantserjuffer	6	124	N06.03, N06.05, N06.06		
	variabele waterjuffer	1	1			
	viervlek	3	5			
	vuurlibel	1	1			
	watersnuffel	6	10			
	zuidelijke heidelibel	3	4			
	zuidelijke oeverlibel	2	2		Ge	
	zwarte heidelibel	7	16			
	zwervende pantserjuffer	8	25			
SPRINKHANEN	boskrekel	1	1			
	bruine sprinkhaan	9	20			
	gewoon spitskopje	2	2			
	gouden sprinkhaan	6	20		Kw	H7140B
	greppelsprinkhaan	4	9			
	grote groene sabelsprinkhaan	8	8			
	knopsprietje	1	1			H2130A, H2130B, H2130C
	krasser	13	460			
	kustsprinkhaan	11	142			
	moerassprinkhaan	9	189	N06.04, N10.01, N10.02		H4010A
	ratelaar	9	117			
	sikkelsprinkhaan	1	1			
	snortikker	1	1			
	struiksprinkhaan	2	2			
	wekkertje	5	10			
	zanddoorntje	1	1			
	zeggendoorntje	1	1			
	zoemertje	13	34	N07.01		H2130
	zuidelijk spitskopje	9	9			
EINDTOTAAL		**415**	**2647**			

4 RESULTATEN PER RAPPORTAGEGEBIED

Per SNL-rapportagegebied is weergegeven:

- verspreidingskaart van de kwaliteitssoorten SNL;
  - **blauw** omlijnde gebieden zijn op libellen geïnventariseerd,
  - **oranje** omlijnde gebieden op dagvlinders en
  - **groen** omlijnde gebieden op dagvlinders én sprinkhanen.

- tabel met alle waargenomen soorten, per soortgroep.

- ter illustratie zijn foto's opgenomen van soorten en rapportagegebieden.

- elke paragraaf behandelt de resultaten van een SNL-rapportagegebied en het heeft als titel de naam en het nummer van het betreffende rapportagegebied.

Foto: groot dikkopje.

4.1 DRIESPRONG (38)

Figuur 2. Driesprong, aangetroffen SNL-soorten dagvlinders, libellen en sprinkhanen.

Foto: Driesprong, perceel langs de Barteweg.

Tabel 5. Alle aangetroffen soorten in rapportagegebied DRIESPRONG (38).
In rood zijn de kwaliteitssoorten weergegeven conform de SNL-methodiek.

38 DRIESPRONG	SOORTGROEP	AANTAL SOORTEN/ KWALITEITSSOORTEN	SOORT	SOM VAN AANTAL
	DAGVLINDERS	8/4	bont zandoogje	1
			bruin zandoogje	26
			eikenpage	2
			groot dikkopje	2
			groot koolwitje	1
			hooibeestje	10
			klein koolwitje	1
			kleine vuurvlinder	10
	LIBELLEN	3/1	bruine winterjuffer	2
			gewone oeverlibel	5
			grote keizerlibel	3
	SPRINKHANEN	10/1	boskrekel	1
			bruine sprinkhaan	2
			grote groene sabelsprinkhaan	2
			knopsprietje	1
			krasser	2
			kustsprinkhaan	1
			ratelaar	1
			snortikker	1
			wekkertje	2
			zoemertje	34

Bijzonderheden

In rapportagegebied Driesprong zijn in totaal zes SNL - kwaliteitssoorten aangetroffen. Vier soorten dagvlinders, één libellen- en één sprinkhanensoort. Op dit perceel komt een mooie populatie zoemertje voor.

4.2 BETUWE-WEST (67)

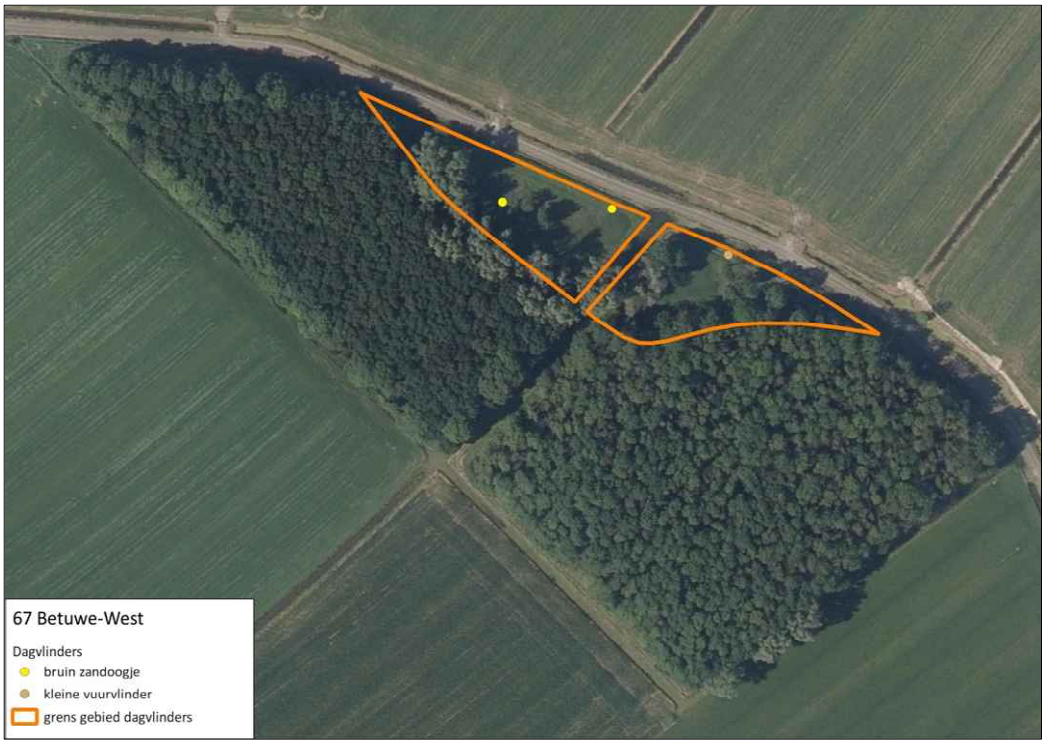

Figuur 3. Betuwe-West, aangetroffen SNL-soorten dagvlinders.

Tabel 6. Alle aangetroffen soorten in rapportagegebied Betuwe-West (67).
In rood zijn de kwaliteitssoorten weergegeven conform de SNL-methodiek.

67 BETUWE-WEST	SOORTGROEP	AANTAL SOORTEN/ KWALITEITSSOORTEN	SOORT	SOM VAN AANTAL
	DAGVLINDERS	12/2	atalanta	2
			bont zandoogje	4
			bruin zandoogje	5
			dagpauwoog	3
			groot koolwitje	1
			icarusblauwtje	1
			klein geaderd witje	2
			klein koolwitje	20
			kleine vos	1
			kleine vuurvlinder	1
			landkaartje	1
			oranjetipje	2
	LIBELLEN	7/0	blauwe breedscheenjuffer	1
			bruine glazenmaker	1
			bruinrode heidelibel	1
			gewone oeverlibel	1
			grote keizerlibel	1
			lantaarntje	1
			variabele waterjuffer	1
	SPRINKHANEN	4/0	grote groene sabelsprinkhaan	1
			krasser	1
			ratelaar	1
			zuidelijk spitskopje	1

Bijzonderheden

In het rapportagegebied Betuwe-West zijn twee SNL-kwaliteitssoorten dagvlinders aangetroffen: het bruin zandoogje en de kleine vuurvlinder. De aanwezige dagvlinders zaten bijna allemaal langs de noordkant van het perceel waar veel bloemen bloeiden langs de aanwezige sloot.

Foto: Betuwe-West.

Foto: bruin zandoogje.

4.3 RIJK VAN NIJMEGEN (87)

Figuur 4. Rijk van Nijmegen, deelgebied Spoorgat, aangetroffen SNL-soorten dagvlinders, libellen en sprinkhanen.

Figuur 5. Rijk van Nijmegen, deelgebied Schildbroek, aangetroffen SNL-soorten dagvlinders.

Figuur 6: Rijk van Nijmegen, deelgebied 't Slumke, aangetroffen SNL-soorten dagvlinders, libellen en sprinkhanen.

Foto: Rijk van Nijmegen, deelgebied 't Slumke.

Foto: Rijk van Nijmegen, deelgebied Spoorgat.

Foto: Rijk van Nijmegen, deelgebied Spoorgat, opslag wordt handmatig verwijderd.

Foto: zwarte heidelibel bij 't Slumke.

Foto: vrouwtje tangpantserjuffer bij 't Slumke.

Foto: net uitgeslopen vrouwtje tengere pantserjuffer bij het Spoorgat.

Foto: vrouwtje zuidelijke heidelibel bij het Spoorgat.

Tabel 7. Alle aangetroffen soorten in rapportagegebied Rijk van Nijmegen (87).
In rood zijn de kwaliteitssoorten weergegeven conform de SNL-methodiek.

87 RIJK VAN NIJMEGEN	SOORTGROEP	AANTAL SOORTEN/ KWALITEITSSOORTEN	SOORT	SOM VAN AANTAL
	DAGVLINDERS	21/9	atalanta	1
			bont zandoogje	2
			bruin blauwtje	5
			bruin zandoogje	285
			citroenvlinder	1
			dagpauwoog	1
			eikenpage	1
			groot dikkopje	19
			hooibeestje	98
			icarusblauwtje	43
			klein geaderd witje	1
			klein koolwitje	2
			kleine parelmoervlinder	1
			kleine vuurvlinder	7
			koevinkje	49
			koninginnenpage	1
			koolwitje spec.	3
			landkaartje	1
			oranje zandoogje	19
			oranjetipje	3
			zwartsprietdikkopje	69
	LIBELLEN	26/4	azuurwaterjuffer	383
			bloedrode heidelibel	17
			bruine glazenmaker	2
			bruine winterjuffer	4
			bruinrode heidelibel	35
			gewone oeverlibel	60
			gewone pantserjuffer	8
			glassnijder	1
			grote keizerlibel	18
			grote roodoogjuffer	1
			kleine roodoogjuffer	18
			koraaljuffer	2
			lantaarntje	104
			paardenbijter	2
			platbuik	13
			smaragdlibel	1
			tangpantserjuffer	6
			tengere grasjuffer	32
			tengere pantserjuffer	124
			viervlek	5
			vuurlibel	1
			watersnuffel	10
			zuidelijke heidelibel	4

			zuidelijke oeverlibel	2
			zwarte heidelibel	16
			zwervende pantserjuffer	25
	SPRINKHANEN	15/1	bruine sprinkhaan	18
			gewoon spitskopje	2
			gouden sprinkhaan	20
			greppelsprinkhaan	9
			grote groene sabelsprinkhaan	5
			krasser	457
			kustsprinkhaan	141
			moerassprinkhaan	189
			ratelaar	115
			sikkelsprinkhaan	1
			struiksprinkhaan	2
			wekkertje	8
			zanddoorntje	1
			zeggendoorntje	1
			zuidelijk spitskopje	8

Bijzonderheden

In het rapportagegebied Rijk van Nijmegen zijn 14 SNL - kwaliteitssoorten aangetroffen. Negen soorten dagvlinders, vier soorten libellen en één soort sprinkhaan.

In dit gebied is al jarenlang een constante populatie van tengere- en zwervende pantserjuffer aanwezig. Moerassprinkhaan doet het heel goed in ’t Slumke waar soms een tiental exemplaren tegelijk opsprongen.

Zeldzame soorten in deze buurt waren dit jaar koraaljuffer, tangpantserjuffer, zwarte heidelibel en wekkertje. Dit zijn soorten die in dit deel van Groesbeek al jaren niet meer zijn waargenomen!

5 SAMENVATTING EN CONCLUSIE

5.1 SAMENVATTING

Natuurbalans heeft in 2020 een inventarisatie uitgevoerd naar de verspreiding van dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen in het kader van de regeling Subsidie Natuur en Landschap (SNL), in 3 rapportagegebieden in Gelderland. In de voorliggende rapportage zijn de resultaten aan de hand van soortenoverzichten en verspreidingskaarten gepresenteerd.

De inventarisatie in 2020 heeft een soortenlijst opgeleverd met:

- 23 dagvlindersoorten, waarvan 9 SNL-kwaliteitssoorten;
- 28 libellensoorten, waarvan 4 SNL-kwaliteitssoorten;
- 19 sprinkhaansoorten, waarvan 2 SNL-kwaliteitssoorten.

Tijdens de inventarisatie zijn van bovengenoemde soortgroepen 415 records (stippen) verzameld en 2647 individuen (zie tabel 4). Van de SNL-Kwaliteitssoorten, Rode Lijstsoorten en enkele interessante (niet SNL/Rode lijst) soorten (tabel 4) zijn verspreidingskaarten opgenomen in hoofdstuk 4 'Resultaten per rapportagegebied'.

Bij de dagvlinders is de waarneming van kleine parelmoervlinder de meest opvallende van de aangetroffen soorten. Deze is waargenomen in rapportagegebied Rijk van Nijmegen.
De meest algemene SNL-soort is bruin zandoogje (316 ex.), gevolgd door hooibeestje (108 ex.)

Bij de libellen zijn 4 SNL-libellensoorten aangetroffen: bruine winterjuffer, glassnijder, koraaljuffer en tengere pantserjuffer. De meest algemene SNL-soort is tengere pantserjuffer met 124 exemplaren.

Bij de sprinkhanen is de moerassprinkhaan als SNL-soort goed vertegenwoordigd met 189 exemplaren. Zoemertje is aangetroffen met 34 exemplaren. Wekkertje, een veel schaarsere niet SNL-soort onder de grote rivieren is vertegenwoordigd met 10 exemplaren.

5.2 FOUTENDISCUSSIE

Spreiding van bezoeken
De veldbezoeken zijn goed gespreid over het jaar gebracht, afgestemd op de piekactiviteit van relevante soorten (SNL-Kwaliteitssoorten en Rode Lijstsoorten) en uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. Er is geïnventariseerd tijdens de activiteitsperiode van alle mogelijk aanwezige soorten dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Er is dan ook geen soort gemist als gevolg van de planning van de veldbezoeken.

Dekking van gebieden
Gebieden met beheertype als kruiden- en faunarijk grasland zijn dekkend geïnventariseerd. Vrijwel al deze hokken zijn minstens twee maal bezocht in de periode van het jaar dat ter plaatse te verwachten soorten actief zijn.

Volledigheid van inventarisatie
De ruime spreiding van bezoeken in het seizoen en het intensieve karakter van de inventarisatie (met een detailniveau van vier stippen per hectarehok) maken dat de algemene en talrijke soorten dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen goed in kaart zijn gebracht, zonder dat belangrijke concentraties van voorkomen zijn gemist.

Dagvlinders
Soorten met een beperkt en/of een specifiek biotoop zijn dekkend in kaart gebracht. Geschikte biotopen van deze soorten zijn allemaal bezocht. Het ligt niet voor de hand dat er van deze soorten veel vindplaatsen zijn gemist.

Sprinkhanen
Tijdens het sprinkhanenonderzoek is niet overal en altijd uitgebreid met batdetector gewerkt: een soort als zuidelijk spitskopje is niet geheel dekkend in kaart gebracht, zoals bijvoorbeeld in de graslanden.

Ingevoerde aantallen (per record) zijn bij de sprinkhanen een absoluut minimum. Bij soorten die zo talrijk en wijdverspreid zijn is het in een beperkte tijd die er voor de inventarisatie stond, in combinatie met de gedetailleerdheid van de inventarisatie (SNL), én de eis dat alle soorten gekarteerd moesten worden, niet mogelijk goede tellingen van aantallen exemplaren te doen.

Libellen
Libellen in het landbiotoop en buiten het terreingedeelte waarvoor deze soortengroep voor SNL gekarteerd moest worden zijn zoveel mogelijk genoteerd.

5.3 BEHEER- EN INRICHTINGSADVIEZEN

Een uitvoerige analyse van actuele habitatkwaliteit van soorten en mogelijke verbeteringen middels beheermaatregelen lag niet binnen het doel van dit onderzoek. Wel zijn hieronder adviezen opgenomen over kleinschalige beheer- en inrichtingsmaatregelen, die naar aanleiding van indrukken tijdens de inventarisatie zijn geformuleerd.

Wateren
In de wateren is een goede ontwikkeling van oever- en waterplanten voorhanden. Verlanding is niet aan de orde.

Graslanden
De natuurwaarden van de graslanden varieert. In vochtige graslanden zijn moerassprinkhanen gevonden. Op andere locaties zijn de natuurwaarden soms beperkt. De SNL-soorten zijn dan vaak na maaibeheer over het gehele perceel, alleen nog in de randzones te vinden, onder het prikkeldraad. Veel insectensoorten profiteren enkel van de goed ontwikkelde mantelvegetaties. Gefaseerd maaibeheer kan er voor zorgen dat de overwintering van de verschillende stadia van insecten gewaarborgd is voor het gehele grasland. Bovendien zijn op deze manier in het seizoen niet alle nectarplanten abrupt uit het terrein verdwenen.

Een vorm van gefaseerd maaibeheer is sinusbeheer. Hierbij blijft per maaibeurt ca. 40% van de vegetatie staan en er wordt gewerkt met slingerende maaipaden, zogenaamde sinuspaden.

Deze variëren in ruimte en tijd. Als resultaat ontstaat heel veel variatie, wat uitermate gunstig is voor de biodiversiteit. Bovendien wordt flora- en faunagericht beheer verweven in één methode. Insecten moeten ook de mogelijkheid hebben om zich voort te kunnen planten en moeten de winter door kunnen komen, als ei, rups of in het popstadium.
Hiervoor is variatie nodig met plekken die jaarlijks worden gemaaid maar ook terreindelen die 'overwinteren'. Daarin zit de bron voor de nieuwe generatie insecten in het aansluitende jaar.

Meer hierover is te lezen op:

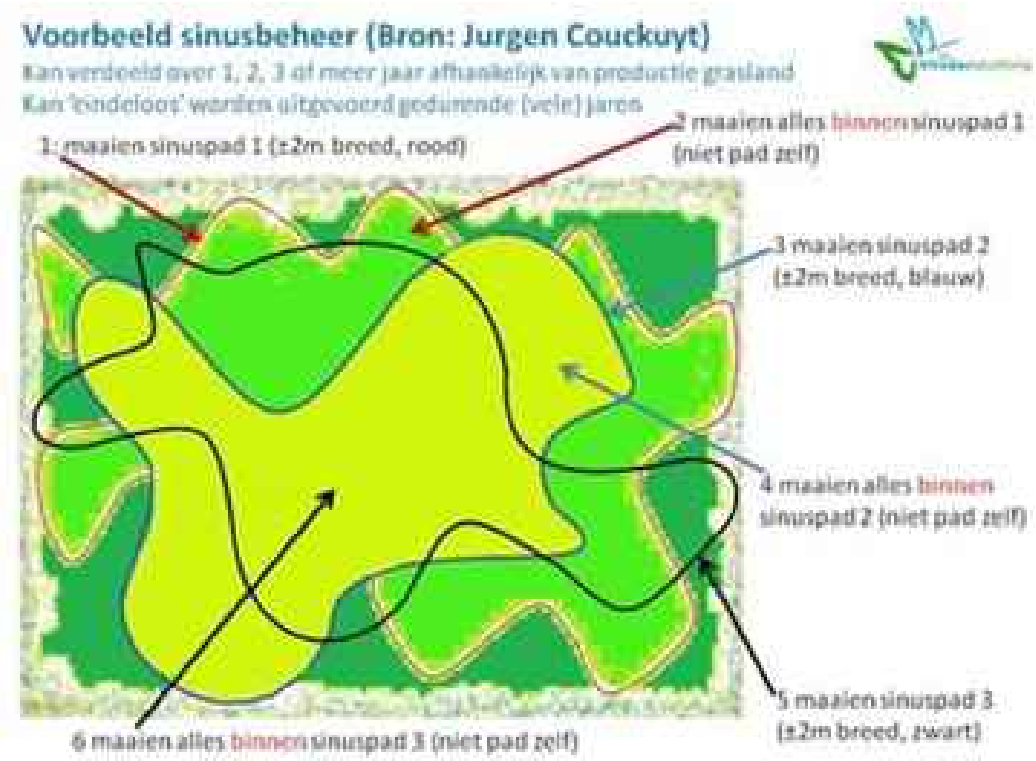

https://assets.vlinderstichting.nl/docs/69ff0fcd-1020-4559-aced-ef8bc14bd985.pdf

https://www.vlinderstichting.nl/sinusbeheer